

6. What is it for the Polish guilty article of Ukraine after 25 years? URL: <https://ua.112.ua/mnenie/chym-dlia-polshchi-povynna-staty-ukraina-cherez-25-rokiv-484559.html>.
7. Russian propaganda in the territories of the Visegrad four: the energy and methods. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/rosiyska_propaganda_v_krainakh_vishegradskoi_chetvirki_vpliv_i_sposobi_protidii/.
8. President: Three Seas summit has built ties among CE countries. *The official website of the President of the Republic of Poland*. URL: <http://www.president.pl/en/news/art,496,president-three-seas-summit-has-built-ties-among-ce-countries.html>.
9. Poland and Ukraine: how to fix the battle for the past. URL: <https://hromadske.ua/posts/polshcha-ta-ukraina-iak-prypnyty-bytvu-za-mynule/>.
10. DOGOVIR mid Office of the Ministry of Ukraine of the Republic of Poland for the Ukrainian-Polish Radu Obmina young. URL: <http://ips.ligazakon.net/document/MU15120?An=19>.
11. «Poland and Ukraine try to come to a close, so that they can face Moscow». URL: <http://www.radio-polsha.pl/6/39/Artykul/261504>
12. Resetting Polish-Ukrainian Relations. URL: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/resetting-polish-ukrainian-relations>

УДК 061.2(430):327(430:477)

Коцан Наталія,

доктор географічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародних відносин і регіональних студій,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
intrel-region.dep@eenu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-8157-5070>

Лисецька Анастасія,

магістр кафедри міжнародних відносин і регіональних студій,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Lysetska.Anastasiia2019m@eenu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-4727-0537>

НЕУРЯДОВА ОРГАНІЗАЦІЯ «МОСТИ ДРУЖБИ В УКРАЇНУ» ТА ЇЇ РОЛЬ У НАЛАГОДЖЕННІ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИХ КОНТАКТІВ (НА ПРИКЛАДІ ОКРУГУ ЛІППЕ ТА ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У статті розглянуто основні напрями роботи громадської організації Німеччини «Мости дружби в Україну» та показано її роль у складному процесі взаєморозуміння між народами, ментального й культурного зближення Східної та Західної Європи. Акцентовано увагу на розвитку дружніх відносин між Україною й Німеччиною, а передусім Волині з Північно-Рейнською Вестфалією. Узагальнено основні підходи до визначення поняття «неурядова організація» та можливості його класифікації. На основі аналізу періодичних німецьких видань «Lippische Landeszeitung», «Westfalen-Blatt», матеріалів Інтернет-ресурсів (офіційні сайти громадської організації «Мости дружби в Україну», Луцької міської ради, Волинської обласної адміністрації та округу Липпе, посольства України в Німеччині) досліджено історію створення неурядової організації «Мости дружби в Україну» й висвітлено її багатогранну діяльність упродовж двох десятиліть. Досліджено пріоритетні сфери діяльності спілки «Мости дружби в Україну». Установлено, що члени організації розпочали контакти з Волинським регіоном із надання гуманітарної допомоги та установами культурних контактів, оскільки культурні зв'язки спроможні дати найбільш позитивний результат українсько-німецької взаємодії, сприяти формуванню іміджу України у світі як культурної цивілізованої держави. Проте, починаючи з 2001 р., спілка акцентувала увагу на освітній сектор, підписавши угоди про співпрацю з волинськими університетами, Інститутом післядипломної освіти та гімназіями. Установлено, що саме така багатогранна діяльність членів спілки «Мости дружби в Україну» і їх прагнення створити позитивний імідж України на прикладі Волинського регіону в Німеччині стало хорошою базою для розширення співпраці й підписання угоди на офіційному рівні та Меморандуму про співпрацю міста Луцька й району Липпе федеральної землі Північно-Рейнська Вестфалія, а також Угоди

про партнерство між цими регіонами. Аналіз функціонування міжнародної (німецької) неурядової організації «Мости дружби в Україну» засвідчив, що такі громадські об'єднання є самостійними та незалежними від держави структурами, спроможні ефективно впливати на розв'язання багатьох соціально-гуманітарних проблем і відіграють велику роль у складному процесі взаєморозуміння між народами.

Ключові слова: громадські об'єднання (ГО), громадянське суспільство, неурядові громадські організації, спілки.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Політичні процеси кінця ХХ ст. в Європі відкрили нові можливості співпраці між європейськими країнами. Об'єднання Німеччини 3 жовтня 1990 р. та проголошення акту незалежності України 24 серпня 1991 р. стали вагомим поштовхом для налагодження дипломатичних і партнерських відносин обох країн. Німецько-українські зв'язки відіграють надзвичайно велику роль у становленні державності в Україні, упровадженні демократичних та правових процесів, формуванні української еліти, утвердженні України у світовому просторі як культурної цивілізованої нації. У процесі міжнародного співробітництва між країнами зростає значення дипломатичних стосунків не лише на рівні політиків, а й особистих контактів громадян, їх приватних об'єднань і громадських організацій. У розвинутих європейських державах існує велика мережа неурядових громадських організацій. Особливо актуальні питання їх ролі в налагодженні та розвитку співпраці між країнами Західної й Східної Європи, зокрема між Німеччиною та Україною, і їх ролі у формуванні позитивного іміджу України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питань ролі неурядових організацій у розвитку демократичного та правового суспільства стосуються праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема А. Абашидзе, І. Климпуш, С. Кузнецова, О. Сторожука, О. Тарасова, О. Тищенко, Л. Чернявської та ін. Проблему сутності й класифікації неурядових організацій ретельно вивчали та висвітлювали в наукових розвідках А. Бодров, І. Сибіга, О. Ярош й ін. Неурядові громадські організації та їх роль у розбудові громадянського суспільства досліджено в працях В. Білецького, О. Гостевої, В. Новохацького, Л. Усаченко й ін. Водночас значення та місце міжнародних громадських об'єднань у соціально-культурному й політичному діалозі з українськими урядовими та недержавними установами залишаються маловивченими.

Мета дослідження – висвітлити основні напрями роботи громадської організації Німеччини «Мости дружби в Україну» й показати її роль у складному процесі взаєморозуміння між народами, ментального та культурного зближення Східної й Західної Європи. Поставлена мета передбачає виконання таких завдань:

1. Узагальнити основні підходи до визначення поняття «неурядова організація» й можливості його класифікації.
2. Дослідити пріоритетні сфери діяльності спілки «Мости дружби в Україну».
3. Показати їх роль у євроінтеграційному процесі українського суспільства.

Методика дослідження. Відображені в статті положення та висновки вдалося сформулювати на основі порівняльного й ретроспективного аналізу. Проблемно-хронологічний метод уможливив застосування широкого пласту архівних документів. Використані в пошуку методи аналізу та синтезу сприяли логічному викладу фактичного матеріалу. Метод статистичного аналізу під час обробки періодичних видань й Інтернет-ресурсів свідчить про непинний розвиток українсько-німецького діалогу.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні використано наукові праці з питань українсько-німецьких відносин, періодичні німецькі видання «Lippische Landeszeitung», «Westfalen-Blatt», матеріали Інтернет-ресурсів (офіційні сайти громадської організації «Мости дружби в Україну», Луцької міської ради, Волинської обласної адміністрації та округу Ліппе, посольства України в Німеччині). Використана в пошуку джерельна база дає можливість повною мірою й об'єктивно виконати поставлені завдання.

Неурядова організація (НУО) або недержавна організація (НДО), німецькою мовою – Nichtregierungsorganisation (NRO), або nichtstaatliche Organisation, та англійською – Non-governmental organization (NGO) – це легальні приватні об'єднання, які створені окремо від держави, але своєю активною діяльністю здатні вплинути на уряд і змусити його реалізовувати певні рішення. Як посередницькі організації, вони намагаються публічно представляти інтереси бідного прошарку населення, допомогти розв'язати їхні проблеми, захистити навколишнє середовище тощо. НУО не переслідують мети отримання прибутку та зорієнтовані на добровільну ініціативу заради блага суспільства [4]. До неурядових організацій зазвичай належать громадські організації, благодійні об'єднання (благодійні товариства, спілки, фонди тощо), об'єднання професійних спілок, представництва іноземних неурядових організацій, різноманітні творчі спілки й ін.

Існують різні критерії щодо класифікації громадських організацій. До найбільш поширених ознак відносимо характер взаємозв'язків членів спілки або сферу їх діяльності, мету, спрямованість та ін. За сферою діяльності науковці розрізняють об'єднання в економічній, соціальній (об'єднання ветеранів, інвалідів, благодійні організації) і політичній (союзи за права жінок, національних меншин) сферах, об'єднання у сфері культури (спілки художників), релігії, науки (наукові товариства) тощо [1; 2; 4]. Проте, як слушно зауважує А. Бодров, з огляду на багатогранність та різноманітність громадських організацій не завжди можна однозначно визначити їх ідентичність. На його думку, найважливішими критеріями є такі: 1) навколо чого об'єдналися, 2) що слугувало об'єднувальним фактором і 3) якою є організація – аскриптивною, функціональною чи ситуативною [2, с. 54]. Залежно від спрямування та змісту неурядові організації поділяються на:

1) організації, діяльність яких спрямована на самих себе з метою захисту своїх проблем на рівні уряду;

2) організації, чию діяльність націлено на інших (благодійні організації, благодійні фонди, громадські об'єднання тощо) [1, с. 17; 4, с. 231].

У лютому 2001 р. в м. Бад Зальцуфлен федеральної землі Північно-Рейнської Вестфалії в Німеччині офіційно засновано спілку «Brückenschlag Ukraine e. V.» («Мости дружби в Україну»). Ініціаторами й засновниками цієї благодійної неурядової організації були Карл-Герман Крог, колишній бургомістр міста Бад Зальцуфлен Гайнц-Вільгельм Квентмайер та пастор Манфред Мьолер. Історія заснування починається в 90-х рр. минулого століття, коли Україна стала незалежною суверенною державою й виникла гостра потреба взаєморозуміння між народами, котрі десятиліттями перебували за залізною завісою. Волинь – це прикордонний регіон України, що межує з Польщею та розміщена на кордоні з Євросоюзом. Саме цей геополітичний чинник зіграв провідну роль на транскордонну комунікацію членів Європейської співдружності з Україною й прикордонними регіонами. Економічна, політична та соціальна нестабільність як невід'ємна риса 90-х рр. країн пострадянського простору привернула увагу багатьох громадських організацій Німеччини й волонтерів. Уже в 1992 р. міська рада в місті Бад Зальцуфлен, що розміщена в Північно-Рейнській Вестфалії Німеччини, з ініціативи благочинної організації «Arbeiterwohlfahrt» прийняла рішення започаткувати зв'язки з містом Луцьком. За допомогою волонтерів у 1991 р. налагоджено контакт між молодіжними спортивними клубами м. Луцька та німецькою громадою Бекстергаген. У 1993 р. вперше традиції українського танцювального мистецтва були представлені ансамблем «Волинянка» під час Міжнародного фестивалю народного танцю в м. Шваленберг. Німець українського походження Вітольд Козачук і пастор Манфред Мьолер започаткували перші контакти двох волинських вищих навчальних закладів (Волинського державного університету імені Лесі Українки (тепер СНУ) та Луцького технічного університету) з Вищою технічною школою в м. Лемго. У середині 90-х років минулого століття голова Спілки німецьких солдатів округу Ліппе Карл-Герман Крог домовився з головою Спілки українських ветеранів про спорудження пам'ятника жертвам Другої світової війни в м. Ковелі, де відбувалися жорстокі бої під час війни 1939–1945 рр. Пан Крог сам змушений був воювати в гітлерівській армії, брав участь у боях у Ковелі. Тоді ще зовсім молодим бачив Карл-Герман, скільки страждань витерпів український і німецький народ через амбіції окремих лідерів та агресивну воєнну політику. Про це він розповів в інтерв'ю німецьким журналістам газети «Westfalen-Blatt» від 02.10.2017 під заголовком «Mit 18 schoss er auf Ukrainer. Heute hilft er ihnen/У віці 18 років стріляв він в українців. Нині допомагає він їм»: «*Als junger Mensch musste ich mit einem Panzer auf Ukrainer schießen. Das habe ich nie vergessen. Ich habe das unsagbare Elend dieses Volkes erlebt. Erst wurden die Menschen von Stalin ausgehungert, und dann beuteten*

wir die Ukrainer aus. Wir haben viel Schuld auf uns geladen» [8]. На офіційному відкритті пам'ятника жертвам Другої світової війни в м. Ковелі в 1996 р. колишній солдат вермахту Карл-Герман Крог попросив про вибачення перед українським народом і пообіцяв докласти всіх зусиль для примирення обох народів – українців та німців. Саме під таким гаслом спрямував він роботу своєї спілки і, як колишній багаторічний голова християнсько-демократичної партії округу Ліппе й депутат міської ради та Голова німецького Союзу депортованих («Bund der Vertriebenen»), який він сам утворив й упродовж багатьох років очолював, зумів залучити до роботи багатьох соратників, політиків, спонсорів, низку фірм та установ. Сформульовано пріоритети діяльності спілки: гуманітарна й медична допомога; налагодження контактів із молодіжними організаціями та освітніми закладами (стажування студентів, учителів, укладання партнерських угод й т. ін.); поглиблення наявних та розширення контактів у сфері культури. Основне гасло діяльності спілки «Мости дружби в Україну» звучить так: «Wir helfen den Menschen» («Ми допомагаємо людям»); «Für Frieden und Verständigung» («За мир і взаєморозуміння»); «In Freundschaft mit der Ukraine» («У дружбі з Україною»).

Уже з перших днів заснування спілка розпочала активну співпрацю з Волинню. Насамперед продовжено надання гуманітарної допомоги в різні установи Волині – лікарні, будинки престарілих, будинки дитини, школи, інтернати та ін. Як очевидно зі звіту пана Крога за 2018 р. про результати 25- річної активності, починаючи з 1991 р. «Arbeiterwohlfahrt», спілкою німецьких солдатів із 1995 р. та спілкою «Мости дружби в Україну» із 2001 р. на Волинь відправлено 177 вантажівок із гуманітарною допомогою з вантажем, що становив 3400 т. Серед них – три рентгенустановки, шість автівок швидкої допомоги, 106 слухових апаратів, близько 200 лікарняних ліжок із гідравлічними підйомниками й ін. [7].

Проте рамки співпраці не обмежувалися лише наданням гуманітарної допомоги та охопили різноманітні сфери. У міжнародній культурній взаємодії найлегше долає кордони музика [3]. Отож, першими ластівками були мистецькі колективи. Запрошення волинських мистецьких груп до Німеччини стало духовним збагаченням обох народів – українського й німецького. Мистецтво завжди виступало спільною платформою для порозуміння між народами без огляду на історичне минуле та мову. Ще донедавна німецькій публіці імена українських композиторів і виконавців були невідомі. Із метою налагодження містків дружби через музику членами спілки неодноразово запрошувалися в округ Ліппе відомі волинські ансамблі й гурти, такі як церковний хор «Оранта», капела тріо бандуристок «Дивоструни», ансамбль народних музичних інструментів «Джерела», танцювальний ансамбль «Волинянка», чоловічий вокальний квартет «Акорд» й ін. Міжкультурний обмін відбувається на основі класичної, церковної, хорової, фольклорної музики. Виступи цих творчих колективів мали великий успіх у німецьких шанувальників. Частина українських народних пісень перекладено німецькою мовою. Вони транслювалися на телебаченні й радіо, що дало змогу донести українську пісню до ще ширшого кола німецького слухача. Зацікавлення німців викликають українські й німецькі колядки та фольклорні мелодії. Часто такі концерти завершуються спільним виконанням українського і європейського гімнів як символу взаєморозуміння між народами: «*Das Ensemble der ukrainischen Volksmusik „Quellen“ sowie das Bandura Trio „Wundersaiten“ haben mit 40 Konzerten im Raum Lippe als hochkompetente zugleich unterhaltsame musikalische Kulturbotschafter der Ukraine viele Menschen erfreut sowie in der festlichen Adventszeit zugleich ihren Bann gezogen. Zahlreiche Konzerte endeten, alle Zuhörer tief bewegend, mit der Nationalhymne der Ukraine sowie als Symbol der Völkerverständigung mit der Europahymne „Freude schöner Götterfunken, lasst uns alle Brüder sein“*» [5]. Улітку 2016 р. спілка вже вкотре організувала спільний концерт танцювального ансамблю «Волинянка» та відомого німецького хору фольклорної пісні «Шанті» («Shanty-Chor»), що стало, як відзначалось у німецькій пресі, символом єдиної Європи, а кошти за концерт спрямовано тим мешканцям Східної України, які постраждали від військових дій: «*„Shanty-Chor“ und Folklore Ensemble „Volynjanka“ treten für ein geeintes Europa auf. Der Erlös kommt Opfern in den ukrainischen Kampfgebieten zugute*» [6]. Ось так популяризує спілка прихильність німецьких громадян до українців і тих подій, що відбуваються в Україні.

Одним із найважливіших своїх завдань убачають члени спілки «Мости дружби в Україну» сприяння налагодженню контактів молодих українських людей із німецькими ровесниками, оскільки саме молоде покоління покликане будувати своє майбутнє й розбудовувати незалежну правову державу. Відтак дуже успішними стали три проекти в освітній сфері – стажування студентів, контакти

зі школами та стажування вчителів німецької мови. У 2001 р. спілка налагодила співробітництво з обома державними університетами Волині – Волинським національним університетом імені Лесі Українки (ВНУ) і Луцьким національним технічним університетом (ЛНТУ), а також Волинським інститутом економіки та менеджменту (ВІЕМ), – яка триває вже близько 20 років. Підписано угоди між спілкою й кожним освітнім закладом окремо. У рамках угоди за цей період пройшли двомісячне стажування в різних установах Німеччини – банках, державних міських і районних адміністраціях, навчальних закладах та підприємствах округу Ліппе – понад 350 студентів. Вони мешкали в німецьких сім'ях, що ще більше сприяло порозумінню між націями; ознайомилися з культурою та побутом німців, набували практичних навичок для своєї майбутньої професійної діяльності; започаткували контакти з німецькими установами. Завдяки спілці наведено контакти з німецькими університетами. СНУ імені Лесі Українки та ЛНТУ підписали угоди про співпрацю з Вищою технічною школою в м. Лемго (Technische Hochschule + Ostwestfalen Lippe). У рамках угоди науковці й студенти працюють над різноманітними проєктами, зокрема біологічний факультет СНУ імені Лесі Українки та фахівці з Вищої технічної школи «Східна Вестфалія Ліппе» розробляли проєкт ботанічного саду «Волинь» (2011–2012 рр.).

Успішним є також проєкт, що передбачає співробітництво між середніми навчальними закладами округу Ліппе в Північно-Рейнській Вестфалії та Волині. Упродовж багатьох років тісна співпраця об'єднує Луцьку гімназію № 4 імені Модеста Левицького із загальноосвітньою школою Фріденсталь міста Герфорда. У листопаді 2010 р. налагоджено контакти ще двох закладів – гімназії «Ам маркт/Am Markt» міста Бюнде й Колківського ліцею Маневицького району (<https://www.lutskrada.gov> від 17 жовтня 2019).

2008 р. спілка «Мости дружби в Україну» започаткувала співпрацю з Волинським інститутом післядипломної педагогічної освіти. Згідно з угодою про співпрацю, щорічно вісім волинських учителів німецької мови проходять двотижневе стажування в німецьких школах. Це дає можливість ознайомитися на практиці зі шкільною освітою Німеччини, новими методами та прийомами навчання, культурою й традиціями народу, мову котрого вони викладають в українських школах. Одночасно вони є носіями української культури й із перших вуст розповідають про ті позитивні зміни, що відбуваються в Україні. Спілка «Мости дружби в Україну» проводила з перших років заснування свого об'єднання просвітницьку роботу щодо створення позитивного іміджу України в німецькому соціумі. Щороку організовувалися туристичні поїздки в Україну, щоб німці на власні очі могли побачити чудові українські красиви, родючі чорноземи, відчути українську доброзичливість і щирість, спостерігати за змінами, що відбуваються в Україні. Періодично організовувалися лекції та диспути з відомими політичними діячами й політиками, наприклад із багаторічним європейським парламентарем Ельмаром Броком та послами України в Німеччині (Павло Клімкін, Василь Химинець й ін.), де жваво обговорювались актуальні питання політичних подій в Україні, її історичне минуле, економічний та інтелектуальний потенціал нашої держави, її проєвропейська орієнтація. Саме така багатогранна й результативна діяльність членів спілки «Мости дружби в Україну» на чолі з її головою Карлом-Германом Крогом і їхнє велике бажання створити позитивний імідж України на прикладі Волинського регіону в Німеччині стало хорошою базою для розширення співпраці й підписання угоди на офіційному рівні: *«Die vielfältigen Aktivitäten des Vereins „Brückenschlag“ sind eine gute Basis für eine erweiterte Kooperation der Zusammenarbeit, – sind sich die beiden Bürgermeister Heuwinkel und Romanjuk einig»* [5, № 320 / 2014]. 28 листопада 2014 р. підписано Меморандум про співпрацю міста Луцька та району Ліппе федеральної землі Північно-Рейнська Вестфалія, а також Угоду про партнерство між цими регіонами. У рамках цієї угоди відбуваються контакти молодіжних і професійних груп обох регіонів, упроваджуються нові форми співпраці. За підтримки Міністерства закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина реалізовано проєкт «Молодіжний обмін – цифровий місток між Німеччиною та Україною 2016». Ініціатором і головним партнером цього проєкту була Спілка «Мости дружби в Україну». Партнерами проєкту з німецької сторони виступили середня загальноосвітня школа Фріденсталь міста Герфорда та Вища технічна школа Східної Вестфалії Ліппе (факультет масмедіа). З українського боку учасниками проєкту були Луцька гімназія № 4 імені Модеста Левицького, виконавчий комітет Луцької міської ради, СНУ імені Лесі Українки, ЛНТУ, Волинський інститут післядипломної освіти, фонд «Єднання», фонд «Європейський дім». Проєктом передбачено обмін молодіжних груп, візити делегацій, культурні заходи тощо. Із 19 листопада по 1 грудня 2016 р.

відбулася поїздка 17 учнів Луцької гімназії № 4 імені Модеста Левицького в школу-партнер Фріденсталь у м. Герфорд, де українські школярі впродовж двох тижнів відвідували заняття, організовували українські вечори, брали участь у культурних заходах, знайомилися з регіоном і вдосконалювали таким чином свої знання з німецької мови й представляли Волинь. Поміж партнерами проекту створено інформаційний цифровий місток, на основі якого проведено відеоконференцію між учасниками партнерських міст. За кошти, які виділило Міністерство закордонних справ ФРН для реалізації цього проекту, придбано два комп'ютери для міста-побратима Луцька – Волновахи, що на Донеччині, учні якого теж долучалися до проекту.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Складно переоцінити значення неурядової організації «Мости дружби в Україну» та її ролі в складному процесі взаєморозуміння між народами, ментального й культурного зближення Східної та Західної Європи, розвитку дружніх відносин між Україною й Німеччиною та, передусім, Волині з Північно-Рейнською Вестфалією. І це добре розуміють і цінують українська та німецька спільноти. Спілка «Мости дружби в Україну» визнана однією з найуспішніших неурядових організацій у Німеччині й Україні [<https://www.brueckenschlag-ukraine.de>], а її засновник та керівник Карл-Герман Крог є кавалером найвищої нагороди Німеччини – Великого Федерального Хреста. Пан Крог є почесним професором трьох волинських вищих навчальних закладів, почесним громадянином Волині й міста Луцька. За вагомих особистий внесок у зміцнення міжнародного авторитету Української держави, популяризацію її історичної спадщини та сучасних надбань голови Спілки «Мости дружби в Україну» нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня.

Аналіз функціонування міжнародної (німецької) неурядової організації «Мости дружби в Україну» засвідчив, що такі громадські об'єднання є самостійними й незалежними від держави структурами, проте вони мають підтримку уряду, спроможні ефективно впливати на розв'язання багатьох соціально-гуманітарних проблем і відіграють велику роль у складному процесі взаєморозуміння між народами. У межах цієї проблеми потребує подальшого вивчення практичний аспект взаємодії неурядових організацій та державних установ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білецький, В. (1997). Громадські організації та їх роль у житті суспільства. *Схід*, № 8, С. 16–19.
2. Бодров, А. В. (2014). Класифікація неурядових організацій в сучасній науковій літературі. *Наукові праці МАУП*, вип. 1, С. 53–57.
3. Опанасенко, О. І. (2010). Українсько-німецьке культурне співробітництво 1991–2008 рр.: автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 22 с.
4. Сибіга, І. І. (2013). Сутність та специфіка діяльності неурядових організацій у контексті взаємодії з державною владою (теоретичні аспекти). *Економіка та держава*, № 4, С. 126–128.
5. Lippe service № 320/2014 Das Nachrichtenportal. URL: <https://www.lippe-news.de>
6. Lippische Landeszeitung, 2017. URL: <https://www.lz.de>
7. Über 25 Jahre Hilfe. URL: <https://www.brueckenschlag-ukraine.de>
8. Westfalen-Blatt. URL: <https://www.westfalen-blatt.de>

Матеріал надійшов до редакції 03.01.2020 р.

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION OF GERMANY «BRIDGES OF FRIENDSHIP TO UKRAINE» AND ITS ROLE IN ESTABLISHING UKRAINIAN-GERMAN CONTACTS (ON THE EXAMPLE OF LIPPE DISTRICT AND VOLYN REGION)

The article considers the main aspects of work of the public organization of Germany «Bridges of Friendship to Ukraine» and shows its role in the complex process of mutual understanding between peoples, in bringing about mental and cultural rapprochement between Eastern and Western Europe. The development of friendly relations between Ukraine and Germany, particularly between Volyn and North Rhine-Westphalia, is put an emphasis on. The main approaches to the definition of «non-governmental organization» and the possibility of its classification are summarized. Based on the analysis of German periodicals «Lippische Landeszeitung», «Westfalen-Blatt», Internet resources (official sites of the public organization «Bridges of Friendship to Ukraine», Lutsk City Council, Volyn

Regional Administration, Lippe District, and Embassy of Ukraine in Germany) the history of the creation of the non-governmental organization «Bridges of Friendship to Ukraine» as well as its multifaceted activity over two decades is highlighted. The priority spheres of the organization's activities are examined. It is ascertained that providing humanitarian aid and establishing cultural ties with Volyn region were the first steps which the members of the organization made, since it is cultural relations that can give the most positive result of Ukrainian-German cooperation and promote the image of Ukraine in the world as a culturally civilized state. However, by signing cooperation agreements with Volyn universities, the Institute of Postgraduate Education and gymnasias the organization has been focusing its attention on the educational sector since 2001. Such multifaceted activities of the organization «Bridges of Friendship to Ukraine» and its members' desire to create a positive image of Ukraine in Germany on the example of Volyn region have become a springboard for expanding cooperation and signing an official agreement and a memorandum of cooperation between Lutsk and Lippe district of North Rhine-Westphalia, as well as signing the Partnership Agreements between these regions. The analysis of the activities of the international (German) non-governmental organization «Bridges of Friendship in Ukraine» has shown that such public associations are self-dependent and independent of the state structures, able to effectively influence the solution of many socio-humanitarian problems and play an important role in the complex process of mutual understanding between nations.

Key words: public associations, civil society, non-governmental organizations, unions.

REFERENCES

1. Biletskyi, V. (1997). Hromadski orhanizatsii ta yikh rol u zhytti suspilstva. *Skhid*, 8, 16–19.
2. Bodrov, A. V. (2014). Klasyfikatsiia neuriadovykh orhanizatsii v suchasni naukovi literaturi. *Naukovi pratsi MAUP*, 1, 53–57.
3. Opanasenko, O. I. (2010). Ukrainsko-nimetske kulturne spivrobitnytstvo 1991–2008 rr.: *avtoref. ... kand. ist. nauk*. Kyiv, 22 p.
4. Sybiha, I. I. (2013). Sutnist ta spetsyfika diialnosti neuriadovykh orhanizatsii u konteksti vzaiemodii z derzhavnoiu vladoiu (teoretychni aspekty). *Ekonomika ta derzhava*, 4, 126–128.
5. Lippe service № 320/2014 Das Nachrichtenportal. URL: <https://www.lippe-news.de>
6. Lippische Landeszeitung, 2017. URL: <https://www.lz.de>
7. Über 25 Jahre Hilfe. URL: <https://www.brueckenschlag-ukraine.de>
8. Westfalen-Blatt. URL: <https://www.westfalen-blatt.de>

УДК 327(87):796.357.2«1999/2013»

Кулик Сергій,

кандидат політичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин та регіональних студій,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
43024, Україна, Волинська обл., м. Луцьк, вул. Винниченка, 28, каб. 4;
kumys@ua.fm

<https://orcid.org/0000-0001-7520-7426>;

Коцан Роман,

доктор політичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин та регіональних студій,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
43024, Україна, Волинська обл., м. Луцьк, вул. Винниченка, 28, каб. 205;

Терещенко Анастасія,

студентка магістратури освітньої програми «Міжнародні відносини»,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки;

БЕЙСБОЛ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВЕНЕСУЕЛИ ПІД ЧАС ПРЕЗИДЕНТСТВА УГО ЧАВЕСА

Президент Боліваріанської Республіки Венесуела Уго Чавес (1998–2013 рр.) – харизматичний лідер, який змінив назву країни та її прапор, запровадив венесуельський час, вів газетну колонку й телевізійну передачу, писав вірші та виконував під гітару власні пісні, ексцентричний політик, відомий своїми брутальними